ei 3.2.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 220/2021 vp

# Lausunto hallituksen esityksestä laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta

Kemianteollisuudessa vaarallisten aineiden kuljetukset ja liikenneturvallisuus ovat merkittävä osa koko tuoteketjun turvallisuutta. Samoin kuljetusturvallisuuden kehittäminen on osa yritysten vastuullisuutta ja omaehtoista turvallisuustyötä, jossa tavoitteena on jatkuva toiminnan parantaminen.

Kemianteollisuus pitää VAK-lain uudistuksen tavoitteita erittäin hyvinä. Johdonmukainen ja selkeä lainsäädäntö on kaikille toimijoille perusta kuljetusten ja niiden turvallisuuden kehittämisessä.

Kemianteollisuus pitää esitettyä uudistusta onnistuneena, ja siinä esitetyt ratkaisut vastaavat pääosin tavoitteita, mutta uudistuksen toteutus, toimivuus sekä vaikutukset hahmottuvat vasta toimeenpanossa. Lakiluonnoksen lausuntokierroksella antamiamme korjausehdotuksia on osin huomioitu hallituksen esityksessä. Pidämme kuitenkin seuraavien kokonaisuuksien lisäpohdintaa tarpeellisena:

## Resurssit uudistuksen toimeenpanoon ja yritysten tukemiseen turvattava

Liikenne- ja viestintävirastolle esitetään lakiesityksessä laajoja oikeuksia tarkempien määräysten antoon sekä paljon uusia valvontaan liittyviä tehtäviä. Säädösuudistuksessa tavoitellut hyödyt saavutetaan vain, mikäli Liikenne- ja viestintävirastolle (Traficomille) voidaan turvata riittävät resurssit näihin tehtäviin. Tämä on myös turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Yrityksille on uusien vaatimusten toimeenpanossa tärkeää sujuvat viranomaisprosessit, hyvät sähköiset työkalut sekä ohjeistus, tuki, neuvonta ja koulutus. Kemianteollisuuden mielestä **Traficomille koulutus, tuki- ja neuvontatehtäviin esitetty lisäresurssi 0,5 htv ei ole riittävä.** Tämä siitäkin syystä, että resurssista jo puolet vie VAK-hakupalvelun päivitys, joka sekin on erittäin tärkeää. Oikeampi määrä koulutus-, tuki- ja neuvontatehtäviin olisi mielestämme vähintään 1 htv pysyvänä resurssina ja alkuvaiheen työkalujen kehitykseen ja koulutukseen tulisi kertaluonteisesti varata saman verran.

## Toimeenpanon seurantaan yhteistyöfoorumi

Säädösuudistuksessa toteutetaan aivan uusi säätelymalli ja toimeenpanon seuranta vaatii erityishuomiota. Pidämmekin tärkeänä, että toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti ja kehitystarpeisiin tartutaan joustavasti ja viiveettä.

Toimeenpanon edistymistä on seurattava muillakin osa-alueilla kuin pelkästään tilapäisen säilytyksen vaatimuksiin liittyen, kuten lakiehdotuksessa on esitetty. VAK-lain kokonaisuudistuksen myötä tulee uusia tehtäviä sekä viranomaisille että yrityksille, ja on tärkeää pystyä arvioimaan toimien tarkoituksenmukaisuutta ja resurssien riittävyyttä sekä toimeenpanon tasapuolisuutta eri alueilla ja eri toimijoille ja tehdä korjaavia toimenpiteitä tarpeen mukaan. Yhteistyö on tässä äärimmäisen tärkeää.

Kemianteollisuus ehdottaa, että uuden **VAK-lain toimeenpanon seurantaan ja toiminnan kehittämistä varten perustetaan VAK-neuvottelukunta tai vastaava yhteistyöfoorumi**. Tämä toimisi Traficomin tukena, ja siinä olisi mukana paitsi eri viranomaistahot, myös edustajat eri kuljetusmuodoista ja kuljetusketjun toimijoista.

**Määritelmät kootusti yhteen paikkaan**

Uudistuksen yhtenä tavoitteena on selkeyttää säädöskokonaisuutta. Hallituksen esityksessä on hyvin selvennetty käytettyjä käsitteitä, mutta tiedot ovat osin hajanaisesti eri puolille esitystä. Ehdotammekin, että määritelmät kootaan nykyistä kattavammin §:ään 3.

Esimerkiksi erot kuljetustapahtumaan liittyvissä käsitteissä tilapäinen säilytys, kuljetuksen väliaikainen keskeytys ja tiekuljetuksen aikainen pysäköinti jäävät esityksessä hajatiedoksi. Käsitteet ovat löydettävissä eri pykälistä ja osin niiden perusteluista, mutta kokonaisuus jää hahmottumatta. Erojen ymmärtäminen on tärkeää, sillä tilapäisen säilytyksen vaatimukset ovat merkittävä osa uudistusta, eivätkä vaatimukset koske kuljetuksen väliaikaista keskeytystä tai tiekuljetuksen aikaista pysäköintiä.

**Säiliöiden tiedot Tukesille suoraan tarkastuslaitoksilta**

Tukes on pitänyt säiliörekisteriä valvonnan kannalta tarpeellisena. Kemianteollisuus ei näe esteitä säiliöitä koskevien tietojen koostamiseen rekisteriin. Esityksen 28 §:n mukainen velvoite kaikkien yli 450 litran kuljetuskäyttöön otettavien säiliöiden ilmoittamisesta Tukesille ei kuitenkaan ole selkeä eikä yritysten kannalta tarkoituksenmukainen tai hyvän sääntelyn mukainen.

Yritykset toimittavat säiliöt tänäkin päivänä tarkastuslaitoksille katsastettavaksi määräajoin ja tarkat tiedot maassa käytössä olevista kuljetussäiliöistä on kerättävissä tarkastuslaitoksilta. Ei ole hyvän sääntely mukaista velvoittaa yrityksiä vielä erikseen tekemään ilmoitukset säiliöistä ja/tai erikseen pyytämään tarkastuslaitosta välittämään kustakin säiliöstä tiedot Tukesille.

**Esitämme rekisteröintivelvoitteen selkeyttämistä niin, että säiliön omistajan tai haltijan ilmoitus- ja tietojen toimituspyyntövelvollisuus poistetaan. Rekisterin tulisi koostua suoraan tarkastuslaitosten katsastuksen yhteydessä keräämistä tiedoista**, jotka siirtyisivät automaattisesti Tukesin rekisteriin. Mikäli nähdään tarpeellisena täydennyksenä, voisi kuljetussäiliön omistajaa velvoittaa tekemään ilmoituksen niissä tapauksissa, kun suomalaisomistuksessa oleva säiliö on tarkastettu

ulkomailla. Säiliö voidaan poistaa automaattisesti rekisteristä, kun tarkastuksen määräaika umpeutuu.

Säiliörekisteriä voidaan hallituksen esityksen mukaan käyttää valvonnan tukena ja säiliöiden elinkaaren seurantaan. Sen toteuttaminen suoraan tarkastuslaitosten tiedoilla auttaa osaltaan, ettei suomalaisten yritysten hallinnollista taakkaa kasvateta verrattuna täällä toimiviin ulkomaisiin yrityksiin.

Ystävällisin terveisin

Mika Aalto,
Toimitusjohtaja
Kemianteollisuus ry